

Zielone Fundusze Europejskie dla NGO Edukacja ekologiczna

Monika Krauze, Stowarzyszenie Tilia

Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dlaczego edukacja ekologiczna jest kluczowa?

- Edukacja ekologiczna to konieczność, nie luksus.
 - Zmiana klimatu stawia ludzkość w przełomowym momencie.
 - Europejski Zielony Ład → neutralność klimatyczna do 2050 r.
 - W Polsce świadomość ekologiczna wciąż zbyt niska.
 - Edukacja powinna wychodzić poza szkoły – dotyczyć także dorosłych.
-

Wyzwania środowiskowe w kontekście edukacji ekologicznej

- Zmiana klimatu – susze, powodzie, upały.
- Smog i jakość powietrza.
- Zanieczyszczenie wód i gleby.
- Utrata bioróżnorodności.
- Odpady i konsumpcja – brak ograniczania zużycia.
- Lokalne nawyki – trudność w przełożeniu świadomości globalnej na codzienne działania.

👉 Edukacja ekologiczna = klucz do zmiany postaw i stylu życia.

Edukacja ekologiczna – dla kogo?

- Dzieci i młodzież – nawyki od najmłodszych lat.
- Dorośli mieszkańcy – codzienne wybory: transport, zakupy, energia.
- Samorządy i urzędnicy – zielone polityki lokalne.
- Nauczyciele i edukatorzy – przekazywanie wiedzy dalej.
- Przedsiębiorcy i rolnicy – zrównoważona produkcja i usługi.
- Media i liderzy opinii – kształtowanie świadomości społecznej.

 Dlatego są Fundusze Europejskie – wspierają edukację, by każdy mógł wziąć udział w transformacji.

Edukacja przez działanie

Informowanie (ulotki, tablice) to za mało – potrzebne są działania praktyczne i angażujące.

Wspólne akcje: łąki kwietne, sadzenie drzew, ogrody społeczne.

Edukacja = poczucie sprawczości i odpowiedzialności.

Buduje więzi społeczne i zachęca do współpracy.

Musi być: praktyczna, interdyscyplinarna, wielopokoleniowa.

Każdy ma wpływ – od dzieci po przedsiębiorców.

Fundusze UE – szansa dla NGO i środowiska

- Duże wsparcie finansowe – nawet do 95% dofinansowania dla projektów ekologicznych.
- Odpowiadają na najważniejsze wyzwania środowiskowe:
- Pomagają w realizacji celu neutralności klimatycznej UE do 2050 r.
- Wzmacniają rolę NGO jako liderów działań lokalnych i regionalnych.
- Tworzą przestrzeń dla edukacji ekologicznej – w szkołach, w społecznościach i wśród dorosłych.
- Łączą lokalne inicjatywy z europejską transformacją ekologiczną.

👉 Dzięki funduszom NGO mogą prowadzić działania, które naprawdę zmieniają postawy i chronią środowisko.

Priorytetowe obszary interwencji związane z edukacją ekologiczną w ramach polityki spójności UE

1. Transformacja energetyczna i ochrona klimatu

- Edukacja w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii.
- Kampanie i szkolenia dla mieszkańców, przedsiębiorstw i administracji publicznej dotyczące oszczędzania energii i redukcji emisji CO₂.
- Promocja proekologicznych wyborów konsumenckich (np. transport niskoemisyjny, energooszczędne budynki).

2. Gospodarka o obiegu zamkniętym i odpady

- Edukacja w zakresie selektywnej zbiórki i recyklingu.
- Inicjatywy edukacyjne nt. ponownego użycia materiałów i ograniczania odpadów.
- Wsparcie dla działań zero waste w szkołach, instytucjach i społecznościach lokalnych.

3. Ochrona bioróżnorodności i ekosystemów

- Programy edukacyjne o roli ekosystemów leśnych, wodnych i rolnych.
- Działania na rzecz ochrony gatunków rodzimych oraz przeciwdziałania inwazjom gatunków obcych.
- Edukacja w parkach narodowych, obszarach Natura 2000, centrach edukacji ekologicznej.
- wspieranie gospodarki obiegu zamkniętego.

4. Gospodarka wodna i adaptacja do zmian klimatu

- Edukacja nt. racjonalnego gospodarowania wodą, retencji, oszczędzania zasobów wodnych.
- Informowanie społeczeństwa o zagrożeniach związanych z powodzią, suszami i zmianami klimatu.
- Włączenie mieszkańców w projekty obywatelskiej nauki (citizen science) związane z monitoringiem jakości wód.

5. Zrównoważona konsumpcja i styl życia

- Programy edukacyjne dla dzieci i dorosłych o wpływie codziennych wyborów na klimat i środowisko (żywność, transport, energia, zakupy).
- Promocja zdrowej, lokalnej i zrównoważonej diety (np. ograniczanie marnotrawstwa żywności, wsparcie dla ekologicznych gospodarstw).

6. Zielona infrastruktura i przestrzeń publiczna

- Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia zieleni miejskiej, ogrodów społecznych, parków.
- Projekty partycypacyjne, w których lokalne społeczności uczą się projektować i dbać o tereny zielone.

7. Włączenie społeczne poprzez ekologię

- Projekty edukacyjne angażujące grupy wrażliwe i defaworyzowane w działania ekologiczne.
- Rozwój zielonych miejsc pracy i programów reskillingu (przekwalifikowanie w kierunku „zielonych zawodów”).

Umowa Partnerstwa

Źródło tych priorytetowych obszarów interwencji:

👉 **Dokumenty i wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące polityki spójności 2021–2027**, w szczególności:

Strategia UE na rzecz edukacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju,

Cele polityki spójności UE 2021–2027 – zwłaszcza Cel polityki 2: bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna Europa (ang. *A Greener, Low-Carbon Europe*),

materiały programowe związane z wdrażaniem funduszy UE w Polsce (m.in. **Umowa Partnerstwa 2021–2027, Krajowe Programy Operacyjne i Regionalne Programy Operacyjne.**)

Podstawowy dokument określający cele i sposób wykorzystania funduszy UE.

Określa priorytety inwestycyjne i interwencje.

Tworzona przy udziale rządu, samorządów, NGO i KE.

Zatwierdzana przez Komisję Europejską.

👉 Umowa Partnerstwa = kontrakt Polska – UE.

Fundusze europejskie na edukację ekologiczną

Program	Poziom	Rola edukacji ekologicznej	Przykłady działań
Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza (FEKP) + inne programy regionalne	Regionalny (wojewódzki)	Główny cel w wybranych priorytetach (np. Środowisko i klimat)	<ul style="list-style-type: none"> - budowa i modernizacja ośrodków edukacji ekologicznej - warsztaty w szkołach - kampanie społeczne nt. powietrza, wody, odpadów
Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	Krajowy	Cel towarzyszący dużym inwestycjom (np. w parki narodowe, ochronę bioróżnorodności), ale nie tylko	<ul style="list-style-type: none"> - ścieżki edukacyjne w parkach narodowych - centra edukacyjne - kampanie klimatyczne i środowiskowe
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)	Krajowy	Cel wspierający w edukacji i szkolnictwie	<ul style="list-style-type: none"> - programy szkolne o klimacie i zrównoważonym rozwoju - szkolenia dla nauczycieli - nowe materiały dydaktyczne
Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	Krajowy	Pośrednia rola – edukacja ekologiczna możliwa przez cyfrowe narzędzia	<ul style="list-style-type: none"> - platformy e-learningowe - aplikacje mobilne do nauki o ekologii - cyfrowe gry i quizy środowiskowe
Program LIFE (KE, zarządzany centralnie)	Europejski (poza polityką spójności)	Główny cel w wybranych projektach – edukacja, kampanie, informacja	<ul style="list-style-type: none"> - kampanie społeczne nt. klimatu i energii - działania edukacyjne dla dorosłych i dzieci - projekty demonstracyjne
Erasmus		Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu (green Erasmus).	<p>zielone szkoły partnerskie (np. wspólne ogrody, eko-laboratoria), edukacja klimatyczna w szkołach i na uczelniach, projekty młodzieżowe nt. bioróżnorodności i energii odnawialnej, wymiany studentów i nauczycieli z komponentem „green skills”.</p>

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) 2021–2027

To **największy program krajowy** w Polsce finansowany z polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021–2027.

Łączny budżet to **ok. 25 mld euro** (głównie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności).

FEnIKS zastąpił wcześniejszy program **Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) 2014–2020**.

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/feniks/>

Więcej informacji znajdziesz na [stronie programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko](#).

Link do harmonogramu – opis projektów- stan na wrzesień 2025

Umowa Partnerstwa a Kujawsko-Pomorskie

Program Regionalny – Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza (FEKP) 2021–2027.

Budżet: ok. 1,8 mld euro (EFRR + EFS+).

Priorytety: innowacje, energia i środowisko, transport, kapitał ludzki, rozwój terytorialny.

Edukacja ekologiczna: szkoły, GOZ, kampanie, warsztaty, modernizacja ośrodków edukacji ekologicznej.

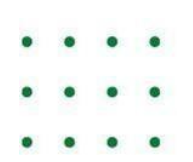

Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021–2027 (FEKP)

Gdzie w FEKP jest edukacja ekologiczna?

Najmocniej w **Priorytecie 2 – Środowisko i klimat**, zwłaszcza **Działanie 2.15 „Zwiększenie potencjału przyrodniczego w regionie”**. To tutaj pojawiają się konkursy, w których komponent **edukacji ekologicznej** jest wymagany lub dopuszczony (np. ośrodki edukacji, działania informacyjno-edukacyjne przy ochronie siedlisk/gatunków)

Jakie typy projektów NGO mogą robić w FEKP (ekologia/środowisko)?

Ośrodki edukacji ekologicznej: budowa/modernizacja/doposażenie + program merytoryczny.

Działania informacyjno-edukacyjne w projektach ochrony przyrody (warsztaty, terenowe lekcje przyrody, publikacje, kampanie, materiały multimedialne, itp..).

Porządkowanie ruchu turystycznego (ścieżki, mała architektura) jako wsparcie ochrony przyrody – z komponentem edukacyjnym.

Standardowe poziomy dofinansowania NGO w tych naborach Priorytetu 2: do 95%

Zawsze sprawdzaj konkretne **Szczegółowe kryteria** i **Regulamin** naboru: wymagania dla beneficjentów, harmonogram.

Szczegółowy Opis Priorytetów FEKP (SZOP): aktualne wersje i opisy działań.

Dodatkowo: inne działania FEKP, przy których mogą wystąpić elementy edukacyjne

Choć trzonem jest **2.15**, elementy edukacyjne mogą pojawiać się jako towarzyszące m.in. w działaniach dot. **adaptacji do zmian klimatu** (np. 2.19 – w miastach), o ile przewiduje to dokumentacja naboru. Zawsze weryfikuj zapisy konkursowe (często edukacja jest kwalifikowalna jako komponent uzupełniający).

Konkursy FEKP dla NGO w obszarze edukacji ekologicznej (Kuj-Pom)

1) FEKP.02.15-IZ.00-181/25 – „Ośrodki edukacji ekologicznej – pozostałe”

Status: nabór 7.02.2025–30.06.2025 (zakończony).

Pula: ok. 6,92 mln zł.

Poziom dofinansowania: do 95% kosztów kwalifikowalnych.

Kto może składać (m.in. NGO): organizacje z siedzibą w woj. kuj-pom, ze **statutową edukacją ekologiczną dzieci i młodzieży**, prowadzone **min. 5 lat** w oparciu o **własne zaplecze**.

Typy projektów: budowa/przebudowa/modernizacja/doposażenie **ośrodków edukacji ekologicznej + obowiązkowe** działania informacyjno-edukacyjne. <https://funduszeue.kujawsko-pomorskie.pl/nabory/dzialanie-2-15-zwiekszenie-potencjalu-przyrodniczego-w-regionie-nabor-nr-fekp-02-15-iz-00-181-25/>

2) FEKP.02.15-IZ.00-170/24 – „Zwiększenie potencjału przyrodniczego” (siedliska/gatunki + edukacja)

Status: nabór 18.12.2024–10.03.2025 (zakończony; podobne mają się pojawiać).

Pula: ok. 20,6 mln zł (łączna kwota wnioskowana w konkursie ~21,05 mln zł).

Poziom dofinansowania: w praktyce do 95% (w analogicznych naborach Priorytetu 2).

Kto może składać (m.in. NGO): NGO, JST, uczelnie, jednostki leśne – zgodnie z regulaminem.

Typy projektów: ochrona **siedlisk i gatunków** (ograniczanie presji turystycznej, mała infrastruktura porządkująca ruch) + **działania informacyjno-edukacyjne** (warsztaty, materiały, kampanie).

<https://funduszeue.kujawsko-pomorskie.pl/nabory/dzialanie-2-15-zwiekszenie-potencjalu-przyrodniczego-w-regionie-nabor-nr-fekp-02-15-iz-00-170-24/>

Link do harmonogramu

Podsumowanie

Dla NGO największymi barierami w aplikowaniu o środki UE są:

- **biurokracja, wymogi formalne i wkład własny,**
- **brak płynności finansowej,**
- **silna konkurencja ze strony samorządów i instytucji publicznych,**
- **oraz trudności w rozliczaniu i utrzymaniu trwałości projektów.**

Mimo tych wyzwań, fundusze UE (FEKP, FEnIKS, Erasmus+, LIFE) to **jedno z najważniejszych źródeł finansowania działań ekologicznych NGO** w Polsce – bez nich trudno byłoby realizować duże projekty edukacyjne.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

